

**Életben akarok maradni
Az élővilág túlélési technikái**

**Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák**

4. évfolyam

Programcsomag: Én és a világ

A modul szerzője: Iván Zsuzsanna

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	9-10 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Az élőlények szervezeti tulajdonságai és a környezeti tényezők közötti összefüggés felismerése, az alkalmazkodás fogalmának kialakítása, környezettudatos magatartásra nevelés
A modul témái, tartalma	Témák: Élő természet Tartalom: A tanulók az élőlények alkalmazkodási képességeit, ezek okait veszik számba az általuk ismert élőlények példáin keresztül. Játékos formában próbálják elsajátítani a túlélési technikákat. Választ keresnek arra, hogy milyen következményekkel jár, ha az élőlények már nem tudnak alkalmazkodni a környezet jelentős megváltozásához (például éghajlatváltozás).
Megelőző tapasztalat	Az életkornak megfelelő növény- és állatismeret; erdő, mező, víz és vízpart élővilága
Ajánlott továbbhaladási irány	Tanulmányi séta. Az ember alkalmazkodóképessége – helyem a világban (egészség, önismeret, környezetvédelem) c. környezetismeret anyagrész.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: érzelmek tudatossága Énhatékonyság-érzés: pozitív önértékelés, önbizalom, tekintet másokra A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémaazonosítás és megoldás, kreativitás Társas kompetenciák: empátia, együttműködés, kommunikációs készségek Környezeti kompetenciát erősítő elemek: rendszerszemlélet, globális és helyi környezeti problémák felismerése, kritikai, kreatív, problémamegoldó gondolkodás, felelősségérzet
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember a természetben; Ember és társadalom; Művészetek; Magyar nyelv és irodalom; Matematika; Életvitel és gyakorlati ismeretek Tantárgyakhoz: környezetismeret, magyar nyelv és irodalom, rajz, technika, ének Modulokhoz: Színek, alakok az élővilágban; Életben akarok maradni
Támogató rendszer	Spencer Kagan: <i>Kooperatív tanulás</i> . Önkonet Kft. Budapest, 2001 Hortobágyi Katalin: <i>Projektkézikönyv</i> . OKI. Budapest, 1991 Kereszty Zsuzsa (szerk.): <i>Tanítói kézikönyv a szociális kompetenciák fejlesztéséhez az 1-12. évfolyamon</i> . suliNova Kht. Budapest, 2006

Módszertani ajánlás

A modul alkalmazása során a tanulók az eddigiektől eltérő módon rendszerezik az élőlényekről tanultakat. Az alkalmazkodási képesség tanulmányozásával felidézik a fajok jellemző tulajdonságait, élőhelyük környezeti tényezőit és ezek összefüggéseit. Ezért alkalmas egy év végi környezetismeret összegző órára, de arra is, hogy a pedagógus tájékozódjon tanulóinak képességeinek, készségeinek fejlődéséről. Ha van lehetőség rá, erdei iskolában gyakorlatiasabban megoldható, bővíthető. Iskolai kereteken belül is érdemes a projektmódszert alkalmazni, és összefüggően megtartani a 2×45 perces. Része lehet egy helyi jeles nap programjának is (Madarak és fák napja, Állatok Világnapja, Föld Napja stb.). Kisebb egységekre is felosztható, de nem tanácsos megszakítani, főleg, ha a gyerekek beleélték magukat a játékba. A két egymást követő óra megszervezése sem okozhat gondot, mert a projekt a környezetismereten túl bármelyik tantárgyba beépíthető.

A tanulók többnyire csoportokban dolgoznak. A csoportalakításra a Tanítói kézikönyv ad segítséget. Ajánljuk, hogy a tanító az osztály igényeinek és a feladatnak megfelelően döntsön a csoportalakítás módjáról. A feladatok idejébe a csoportalakítást is beleértettük. A csoportokban a tanulók saját maguk szervezik meg a különböző szerepeket, vállalják a feladatokat: rajzolás, írás, szerepírás, jelmezkészítés stb., kihez mi áll legközelebb.

Az A, B, C variációk szabadon választhatók, a tanulócsoporthoz, helyi lehetőségeknek megfelelően. Egy feladatra több tevékenységet is felkínálhatunk, ekkor a tanulók eldöntik, melyik úton szeretnének haladni.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

Az értékelés során előtérbe kerül a társak értékelése, önértékelés és a közös munka értékelése is. Fontos, hogy a tanár is értékeli önmagát és a gyerekeket is. Érdemes a projekt végén a tanulók, illetve csoportok munkáiból kiállítást szervezni, amit akár az iskola összes tanulója megtekinthet (az érintett tanulók beleegyezésével). Az írásos dokumentumokból készülhet egy közös kiadvány is. A jól sikerült jelenetekkel iskolai rendezvényen is felléphetnek, például jeles napokon

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

P1 – Színterítő

P2 – Természetellenes dolgok keresése

P3 – Alkalmazkodás

P4 – Szóháló témák

P5 – Feladatküldő

P6 – Túlélési stratégia

P7 – Fórum